

**Opis wyników - Konkursu Książka Historyczna Roku im. Karola
Modzelewskiego edycja 2020 Nagroda Dyrektorów Instytutów
Historycznych w Polsce.**

Konkurs „Książka Historyczna Roku” został ustanowiony z myślą o uhonorowaniu publikacji ważnych dla środowiska profesjonalnych badaczy historii i wyróżnienia ich wkładu w rozwój współczesnej polskiej refleksji nad przeszłością.

Nagroda „Książka Historyczna Roku” przyznawana jest za najlepsze publikacje naukowe z zakresu historii bez podziału na epoki i specjalności, która w opinii środowiska historycznego reprezentowanego przez Dyrektorów Instytutów Historii zasługuje na wyróżnienie z uwagi na jej walory naukowe. Do konkursu można zgłaszać książki (syntezy, monografie, edycje źródłowe), które ukazały się w Polsce w roku kalendarzowym poprzedzającym przyznanie nagrody (liczy się data wydania). Ogłoszenie wyników – pierwszej, drugiej i trzeciej lokaty. Konkurs koordynuje Dyrekcja Instytutu Historycznego Uniwersytetu Wrocławskiego.

Zgodnie z Regulaminem Konkursu - Dyrektorzy Instytutów oraz prezes Polskiego Towarzystwa Historycznego, po konsultacji w swoim środowisku, wytypowali po trzy książki i swoje propozycje wysyłali do Dyrektora Instytutu Historycznego Uniwersytetu Wrocławskiego na adres mailowy.

Do trzeciej edycji Konkursu zgłoszono 33. publikacje z 11. Instytutów Historii. Głosy oddano z 12. Instytutów na 19. publikacji. (Lista rankingowa zgłoszonych publikacji razem z uzyskanymi wynikami w załączeniu).

Wyniki - konkursu Książka Historyczna Roku im. Karola Modzelewskiego edycja 2020
Nagroda Dyrektorów Instytutów Historycznych w Polsce.

I Nagroda

Piotr Cichoracki, Joanna Dufurat, Janusz Mierzwa, *Oblicza buntu społecznego w II Rzeczypospolitej w dobie wielkiego kryzysu (1930-1935)*, PWN, Kraków 2019.

Książka jest kompleksową analizą zjawiska buntu społecznego w okresie tzw. Wielkiego Kryzysu, który w Polsce przypadł na lata 1930-1935. Odtwarza przyczyny niepokojów społecznych, ich kształt i przebieg, a także krótko- i długofalowe konsekwencje. Pojęcie „bunt społeczny” zostało zdefiniowane jako grupowe wystąpienia zewnętrzne ludności, które nie mieściły się w ramach funkcjonujących regulacji prawnych i zazwyczaj generowały – w celu ich uśmierzenia – doraźne zastosowanie przez organa państwa przemocy fizycznej. Powiązanie badanych wypadków z sytuacją ekonomiczną i polityczną powoduje, że poza zainteresowaniami znalazły się takie incydenty, które zaistniały pomiędzy poszczególnymi społecznościami/środowiskami (o ile w trakcie ich trwania interweniujące organa odpowiedzialne za ład wewnętrzny nie stały się same obiektem ataku), przypadki terroru/sabotażu politycznego, a także wystąpienia o charakterze kryminalnym. Pole obserwacji objęło całe terytorium państwa polskiego, najważniejsze grupy i warstwy społeczne i narodowościowe, a także główne nurty polityczne (obóz rządzący, socjaliści, ludowcy, narodowcy, komuniści). Opracowanie zostało oparte o wszystkie główne kategorie źródeł do historii I połowy XX wieku: archiwalia, prasę, relacje, ikonografię. Najważniejszą rolę odgrywa pierwsza grupa źródeł. Wykorzystano zasoby 26 archiwów w Polsce i 15 placówek zagranicznych (Białoruś, Litwa, Rosja, Ukraina, Wielka Brytania). Praca składa się z czterech rozdziałów, które są uszeregowane w układzie problemowym. Rozdział 1. ma charakter wstępny. Zawiera omówienie tła niepokojów społecznych okresu Wielkiego Kryzysu. Integralną częścią opracowania jest aneks. Zawiera katalog 830 wypadków buntu społecznego, które były podstawą dla dokonanych analiz. Ma on postać ujęcia tabelarycznego. Zawiera informacje o lokalizacji każdego zajścia, jego datę (o ile to możliwe – dzienną), krótką prezentację przebiegu incydentu, orientacyjną liczebność grupy biorącej w nim udział, hasłowy opis doraźnej reakcji władz państwowych. Katalog odnotowuje także

liczbę poszkodowanych: rannych i zabitych. Uwzględnia zarówno sprawców zająć jak i przedstawicieli sił porządkowych. Książka zawiera indeks osobowy i geograficzny.

Link do strony wydawnictwa: <https://ksiegarnia.pwn.pl/Oblicza-buntu-spoecznego-w-II-Rzeczypospolitej-doby-Wielkiego-Kryzysu-1930-1935,815796519,p.html>

II Nagroda

Katarzyna Pękacka-Falkowska, *Dżuma w Toruniu w trakcie III wojny północnej*, Towarzystwo Naukowe KUL, Lublin 2019.

Z recenzji prof. dra hab. Jerzego Dygdały:

Recenzowana praca łączy w sobie informacje z historii miasta Torunia i dziejów medycyny, analizę zjawisk z pogranicza kultury i mentalności, a także socjologii. Pod pewnymi względami może stanowić wzór dla innych opracowań tego rodzaju. [...] mogę stwierdzić, iż otrzymaliśmy pracę ważną, dobrze napisaną, przynoszącą wiele nowych ustaleń, stanowiącą przy tym wyraźny krok naprzód w badaniach nad historią epidemii na ziemiach Rzeczypospolitej w XVIII wieku.

Z recenzji prof. dra hab. Mariana Surdackiego:

Autorka podjęła próbę opisanego, za pomocą ukutego w naukach społecznych pojęcia społecznego faktu totalnego (fait social total), wielkiej epidemii dżumy w Toruniu w trakcie III wojny północnej. Monografia oparta została na gruntownej analizie bogatego materiału źródłowego, pozyskanego w wyniku kwerendy archiwalnej i bibliotecznej w instytucjach polskich i niemieckich. [...] Omówiono w niej religijność czasu zarazy oraz związki między ówczesną teologią i medycyną, przeprowadzono analizę form troski o chorych oraz zmarłych, a także podjęto zagadnienie strachu przed epidemiami, rekonstruuując wielopoziomowy mechanizm działania timor pestis zgodnie z wyobrażeniami z epoki. Przeanalizowano polityczne, społeczne, kulturowe, demograficzne i psychologiczne konsekwencje epidemii dżumy.

Link do strony wydawnictwa: <https://tnkul.pl/2019Pekacka-Falkowska-Dzuma-w-Toruniu>

III Nagroda

Ryszard Kaczmarek, *Powstania śląskie 1919-1920-1921. Nieznana wojna polsko-niemiecka*, Wydawnictwo Literackie, Kraków 2019.

Powstania śląskie 1919-1920-1921 to pierwsza od dekad popularna publikacja dotycząca tych najgłośniejszych we współczesnej historii Śląska wydarzeń. Ryszard Kaczmarek dał się dotychczas poznać jako autor, który z równą uwagą przygląda się i spisom regimentów, i relacjom cywilów – również tym razem w ręce czytelników trafia pasjonująca książka nie tylko o realiach bitewnych, lecz także o życiu zwykłych Ślązaków wtrąconych w tryby wielkiej historii. Powstania śląskie składają się, wraz z Polakami w Wehrmachcie i Polakami w armii kajzera, na wielki tryptyk pozwalający poznać i w pełni zrozumieć historyczne uwarunkowania skomplikowanej śląskiej tożsamości.

Jak dowodzi Ryszard Kaczmarek zmagania o Górny Śląsk rozpoczęły się od powstań śląskich 1919 i 1920, by doprowadzić do niewypowiedzianej, ale rzeczywistej wojny polsko-niemieckiej w roku 1921, wojny o ziemię wyjątkowo ważne dla odradzającej się Rzeczypospolitej.

Link do strony wydawnictwa:

<https://www.wydawnictwoliterackie.pl/ksiazka/5035/Powstania-slaskie-1919-1920-1921---Ryszard-Kaczmarek>